

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά
μαθήματα ΠΠ

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Διάλεξη 15

Ο Δωδέκατος Αιώνας (β' μέρος): Δυναστεία Αγγέλων: Ισαάκιος Β' Άγγελος (1185-1195) - Αλέξιος Γ' Άγγελος (1195-1203) - Ισαάκιος Β' και Αλέξιος Δ' Άγγελοι (1203-1204) - Αλέξιος Ε' Μούρτζουφλος (1204) και η Πρώτη Άλωση (13 Απριλίου 1204)

Νικόλαος Γ. Χαραλαμπόπουλος
Τμήμα Φιλολογίας

Σκοποί ενότητας

Με τη δέκατη πέμπτη και τελευταία διάλεξη επιδιώκεται η εξοικείωση των φοιτητών με τα σημαντικότερα ιστορικά γεγονότα που σημάδεψαν το Βυζάντιο στο δεύτερο μισό του δωδέκατου αιώνα επί της βασιλείας της Δυναστείας των Αγγέλων: Ισαάκιος Β΄ Άγγελος (1185-1195) - Αλέξιος Γ΄ Άγγελος (1195-1203) - Ισαάκιος Β΄ και Αλέξιος Δ΄ Άγγελοι (1203-1204) - Αλέξιος Ε΄ Μούρτζουφλος (1204).

Περιεχόμενα ενότητας

Δωδέκατος Αιώνας (β' μέρος)- Δυναστεία Αγγέλων:

- Ισαάκιος Β' Άγγελος (1185-1195)
- Αλέξιος Γ' Άγγελος (1195-1203)
- Ισαάκιος Β' και Αλέξιος Δ' Άγγελοι (1203-1204)
- Αλέξιος Ε' Μούρτζουφλος (1204)
- η Πρώτη Άλωση (13 Απριλίου 1204)

Περιγραφή μαθήματος

Η δέκατη πέμπτη και τελευταία διάλεξη επικεντρώνεται στα ιστορικά γεγονότα που διαδραματίστηκαν στο Βυζάντιο το δεύτερο μισό του δωδέκατου αιώνα, όταν ανέβηκαν στο βυζαντινό θρόνο οι Άγγελοι. Η διαμάχη για το θρόνο έκανε τον Αλέξιο Δ' Άγγελο (1203-1204) να ζητήσει βοήθεια από τους σταυροφόρους, που τότε ετοίμαζαν την Δ' Σταυροφορία. Στο μάθημα αναλύεται ενδελεχώς η Δ' Σταυροφορία, η οποία οδήγησε στην άλωση της Κωνσταντινούπολης (1204) και στη διάλυση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας.

Δωδέκατος Αιώνας (β' μέρος): Δυναστεία Αγγέλων Ισαάκιος Β' Άγγελος (1185-1195)

- **1185.** 12 Σεπτεμβρίου: Ο Ισαάκιος Β' Άγγελος διαδέχεται τον έκπτωτο Ανδρόνικο.
- Ο στρατηγός Αλέξιος Βρανάς Κομνηνός συντρίβει τους Νορμανδούς στο Δημητρίτση κοντά στην Αμφίπολη.
- **1188.** Ο Ισαάκιος Β' αναγνωρίζει το δικαίωμα στους Βούλγαρους να δημιουργήσουν ανεξάρτητο κράτος.
- **1190.** Ο Ισαάκιος υποχρεώνει τον Νεμάνια να παραχωρήσει τα κατεκτημένα εδάφη.

Δωδέκατος Αιώνας (β' μέρος): Δυναστεία Αγγέλων Ισαάκιος Β' Άγγελος (1185-1195)

- **1190.** *Συνθήκη Αδριανούπολης:* Ο Ισαάκιος αναλαμβάνει την διαπεραίωση και τον ανεφοδιασμό των γερμανικών στρατευμάτων του Φρειδερίκου στη Μικρά Ασία.
- **Μάιος 1191:** Ο Ριχάρδος ο Λεοντόκαρδος καταλαμβάνει την Κύπρο · ένα χρόνο μετά (**Μάιος 1192**) θα την πουλήσει στον τέως βασιλιά της Ιερουσαλήμ Γκυ ντε Λουζινιάν.
- **1194.** Ήττα του Ισαάκιου στην Αρκαδιούπολη από τους Βούλγαρους.

Δωδέκατος Αιώνας (β' μέρος): Δυναστεία Αγγέλων Αλέξιος Γ' Άγγελος 1195-1203

- **1195. 8 Απριλίου:** Ο Αλέξιος Γ' Άγγελος αναγορεύεται αυτοκράτορας. Θα παραμείνει στον θρόνο μέχρι τις 18 Αυγούστου του 1203.
- **Άνοιξη 1198:** Ο Αλέξιος Γ' Άγγελος προτείνει στον πάπα Ιννοκέντιο Γ' την υποταγή της Ανατολικής Εκκλησίας στη Δυτική με αντάλλαγμα την αναγνώρισή του ως μοναδικού αυτοκράτορα στην Ευρώπη.
- **Νοέμβριος 1198:** Ανανέωση και επέκταση των προνομίων των Βενετών.

Δωδέκατος Αιώνας (β' μέρος): Δυναστεία Αγγέλων Αλέξιος Γ' Άγγελος 1195-1203

- **1199:** Έναρξη της Δ' Σταυροφορίας με αγώνα ιπποτών στην Καμπανία.
- **Απρίλιος 1201:** Συμφωνία Σταυροφόρων – Βενετίας για εκμίσθωση του βενετικού στόλου για τη μεταφορά του στρατού και ναυτική υποστήριξη.
- **Σεπτέμβριος 1201:** Ο γιος του εκθρονισθέντος Ισαακίου Β' Αγγέλου Αλέξιος [Δ'] Άγγελος δραπετεύει στον Γερμανό γαμπρό του Φίλιππο της Σουηβίας.

Δωδέκατος Αιώνας (β' μέρος): Δυναστεία Αγγέλων Αλέξιος Γ' Άγγελος 1195-1203

- **Καλοκαίρι 1202:** Ανανέωση της συμφωνίας Σταυροφόρων – Βενετίας και απόφαση για την κατάληψη της Ζάρας (σημ. Ζαντάο της Κροατίας).
- **Αύγουστος 1202:** Ο φυγάς Αλέξιος Δ' διαπραγματεύεται με τους Σταυροφόρους την παλινόρθωσή του στον θρόνο του Βυζαντίου.
- **1203 Καλοκαίρι:** Οι σταυροφόροι της Δ' Σταυροφορίας πολιορκούν την Κωνσταντινούπολη.

Δωδέκατος Αιώνας (β' μέρος): Δυναστεία Αγγέλων Ισαάκιος Β' και Αλέξιος Δ' Άγγελοι 1203-1204

- **18 Ιουλίου 1203:** Φυγή του Αλεξίου Γ' και επαναφορά του (τυφλού πλέον) Ισαακίου Β' Αγγέλου στον θρόνο.
- **1 Αυγούστου 1203:** Ο γιος του Ισαακίου και ενεργούμενο των Σταυροφόρων στέφεται συναυτοκράτορας ως Αλέξιος Δ' Άγγελος.
- **19-20 Αυγούστου 1203:** Μεγάλη πυρκαγιά την οποία άναψαν οι Λατίνοι της Κωνσταντινούπολης καταστρέφει μεγάλο μέρος της πόλης· 15.000 Δυτικοί πάροικοι καταφεύγουν στο στρατόπεδο των Σταυροφόρων.

Δωδέκατος Αιώνας (β' μέρος): Δυναστεία Αγγέλων Αλέξιος Ε' Μούρτζουφλος 1204

- **25 Ιανουαρίου 1204:** Λαϊκή εξέγερση στην Κωνσταντινούπολη και ανατροπή του αυτοκράτορα-μαριονέττας Αλεξίου Δ'. Τέσσερις μέρες μετά (**29 Ιανουαρίου**) αναγορεύεται αυτοκράτωρ ο Αλέξιος Ε' Μούρτζουφλος.
- **7 Μαρτίου 1204:** Σύμφωνο για τον Διαμελισμό της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας (*Partitio Romaniae*).
- **9 Απριλίου 1204:** Η Δεύτερη πολιορκία – Πρώτη επίθεση και δεινή ήττα των Σταυροφόρων.

Δωδέκατος Αιώνας (β' μέρος): Δυναστεία Αγγέλων Η Πρώτη Άλωση (13 Απριλίου 1204)

- **12 Απριλίου 1204:** Η δεύτερη επίθεση – Κατάληψη του εξωτερικού περιβόλου των θαλασσίων τειχών και των πύργων προς τη μεριά του Κερατίου – Φυγή του Αλεξίου Ε'.
- **Τρίτη 13 Απριλίου 1204:** Η Πόλις εάλω!
- *13 Απριλίου: Η Πρώτη Άλωση της Πόλης.*
- Οι Σταυροφόροι (Γάλλοι, Γερμανοί, Ισπανοί, Βέλγοι, Βενετοί, Ιταλοί) λεηλατούν την Κωνσταντινούπολη για τρεις μέρες, ενώ μεγάλο μέρος του πληθυσμού κατασφάζεται και εξανδραποδίζεται.
- *Άνοιξη:* Ο Θεόδωρος Λάσκαρης καταφεύγει στη Νίκαια της Βιθυνίας όπου δημιουργείται νέο κράτος.

Δωδέκατος Αιώνας (β' μέρος): Δυναστεία Αγγέλων Η Πρώτη Άλωση (13 Απριλίου 1204)

- **1204.** Λατινικά κράτη:
- Η Λατινική Αυτοκρατορία της Κωνσταντινούπολης, το Λατινικό Βασίλειο της Θεσσαλονίκης, το Δουκάτο των Αθηνών, η Ηγεμονία της Αχαΐας, το Δουκάτο του Αιγαίου και πολλές βαρονίες στην κεντρική και τη νότια Ελλάδα.
- Ελληνικά κράτη:
- Η Αυτοκρατορία της Νίκαιας, η Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας και το Δεσποτάτο της Ηπείρου.

Δωδέκατος Αιώνας (β' μέρος): Δυναστεία Αγγέλων Η Πρώτη Άλωση (13 Απριλίου 1204)

- **16 Μαΐου 1204:** Στέψη του Βαλδουίνου της Φλάνδρας ως πρώτου Λατίνου αυτοκράτορα της Κων/πόλεως.
- **Αύγουστος 1204:** Ο Βονιφάτιος Μομφερρατικός πουλάει την Κρήτη στους Βενετούς έναντι 1.000 μάρκων. Στις αρχές **Νοεμβρίου** του ίδιου χρόνου κατακτά τη Βοιωτία και την Αττική, ενώ ο Μιχαήλ Α' 'Άγγελος Κομνηνός Δούκας αυτοανακηρύσσεται κυβερνήτης της Άρτας και βάζει τα θεμέλια του μελλοντικού *Δεσποτάτου της Ηπείρου*.
- **Νοέμβριος 1204:** Σύλληψη και φρικτή θανάτωση του Αλεξίου Ε' Μούρτζουφλου από τους Σταυροφόρους.
- **6 Δεκεμβρίου 1204:** Ο Θεόδωρος Λάσκαρης νικά τους Φράγκους στο Ποιμανηρόν της Μ. Ασίας.

Τέλος Ενότητας

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Πανεπιστήμιο Πατρών, Νικόλαος Γ. Χαραλαμπίδης, Τίτλος μαθήματος: «Βυζαντινή Ιστορία. Διάλεξη 15: Ο Δωδέκατος Αιώνας (β' μέρος): Δυναστεία Αγγέλων: Ισαάκιος Β' Άγγελος (1185-1195) - Αλέξιος Γ' Άγγελος 1195-1203 - Ισαάκιος Β' και Αλέξιος Δ' Άγγελοι 1203-1204 - Αλέξιος Ε' Μούρτζουφλος 1204 και η Πρώτη Άλωση (13 Απριλίου 1204)».

Έκδοση: 1.0. Πάτρα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:

<https://eclass.upatras.gr/courses/LIT1873/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Πατρών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «**Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση**» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

